

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/61/2017
Identifikačné číslo spisu:	8113221834
Dátum vydania rozhodnutia:	19.04.2017
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8113221834.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Home Credit Slovakia, a. s., s o sídlom v Piešťanoch, Teplická 7434/147, zastúpenej splnomocnenkyňou ERASMUS LEGAL, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Justičná 9, proti žalovanej I. T., bývajúcej v CY., o 2 770,26 € s príslušenstvom, za účasti Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS so sídlom v Prešove, Námestie legionárov 5, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14C/59/2014, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 24. februára 2015 sp. zn. 18Co 34/2015, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Prešove z 24. februára 2015 sp. zn. 18Co 34/2015 v napadnutej časti trov odvolacieho konania z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“) označeným uznesením na odvolanie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (ďalej tiež len „spotrebiteľské združenie“), vystupujúceho v postavení vedľajšieho účastníka, potvrdil uznesenie Okresného súdu Prešov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ a spolu s odvolacím súdom tiež „nižšie súdy“) z 21. júla 2014 č. k. 14C/59/2014-40 (ktorým prvoinštančný súd odmietol odpor proti jeho platobnému rozkazu z 30. októbra 2013 č. k. 8Ro/256/2013-28, podaný spotrebiteľským združením, ako podaný neoprávnenou osobou) i v spojení s doplniacim uznesením (len v odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu spomenutým uznesením súdu prvej inštancie z 5. novembra 2014 č. k. 14C/59/2014-57, nepriznávajúcim účastníkom /?/ v časti odmietnutia odporu spotrebiteľského združenia náhradu trov konania). I on nepriznal náhradu trov odvolacieho konania účastníkom (vychádzajúc z podoby príslušného výroku uznesenia odvolacieho súdu všetkým - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“). Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil jedinou vetou, podľa ktorej o trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 242 (? , správne evidentne „142“) O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení).

2. Proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu len v časti trov odvolacieho konania podala včas dovolanie žalobkyňa (ďalej tiež „dovolatelka“) s návrhom na jeho zrušenie a vrátenie veci v dovolaní dotknutej časti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (inak pri preferovaní dovolateľkou zmeny uznesenia

odvolacieho súdu v napadnutej časti dovolacím súdom). Namietala odňatím jej (postupom odvolacieho súdu) možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s § 237 ods. 1 písm. f/ rovnakého zákona). Odvolací súd podľa nej v rozpore s už ustálenou judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS“) i Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), reprezentovanou uzneseniami a nálezmi ÚS vo veciach sp. zn. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 115/03, IV. ÚS 296/09, III. ÚS 311/07, II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07 a II. ÚS 410/06, resp. rozhodnutiami ESLP vo veciach Ruiz Torija c/a Španielsko, Hiro Balani c/a Španielsko, Georgiadis c/a Grécko a Higgins c/a Francúzsko neposkytol v odôvodnení svojho uznesenia ani minimum argumentov na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia.

3. Žalovaná ani spotrebiteľské združenie dovolacie návrhy nepodali.

4. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd, pristupujúci k rozhodovaniu v tejto veci až po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie tu bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základného princípu C. s. p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p.), ako aj ďalšieho základného princípu o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému uzneseniu odvolacieho súdu na to oprávnenou osobou (žalobkyňou ako jednou z účastníčok konania - dnes strán sporu - pred nižšími súdmi, v súlade s ust. § 241 ods. 1 vety druhej O. s. p. aj § 429 ods. 1 C. s. p. zastúpenou tzv. advokátskou obchodnou spoločnosťou), preskúmal dovolaním napádané uznesenie odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania (§ 443 časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) predovšetkým z pohľadu prípustnosti dovolania. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné a zároveň i za dôvodné.

6. Najprv sa však žiada uviesť, že rozhodná právna úprava (platná a účinná v čase začatia dovolacieho konania) umožňovala napadnutie (dovolaním) právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniam odvolacích súdov upravovali ustanovenia § 237 a § 239 O. s. p.

7. Dovolateľka v tejto veci svoje dovolanie nasmerovala proti potvrdzujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu, proti ktorému zákon dovolanie nepripúšťal. Keďže tu nešlo ani o žiaden z iných prípadov podľa § 239 O. s. p., prípustnosť dovolania na základe úpravy z tohto ustanovenia § 239 O. s. p. do úvahy neprichádzala.

8. Dovolanie vzhľadom na práve uvedené preto mohlo byť procesne prípustné len vtedy, ak by v konaní, v ktorom bolo dovolaním napádané uznesenie vydané, došlo k niektorej z procesných vád uvedených v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p. (zakladajúcich tzv. zmätočnosť konania). Toto ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a/lebo g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Hoci dovolací súd zvykne na tomto mieste zdôrazniť, že z hľadiska § 237 ods. 1 O. s. p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v takomto ustanovení (resp. aj viacerých takýchto vád), ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade

(prínajmenšom jednej) skutočne došlo; v prejednávanej veci bolo treba dať dovolateľke (namietajúcej zaťaženie konania vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) za pravdu.

9. Podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. bolo dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

10. Odňatím možnosti konať pred súdom konštantná judikatúra dovolacieho súdu pri interpretácii ustanovenia citovaného pod 10 zhora rozumela taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, priznávaných mu O. s. p. alebo inými predpismi procesného práva. O takúto procesnú vadu ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore s o zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a dôsledkom takéhoto jeho postupu bolo nerešpektovanie niektorého procesného práva účastníka alebo aj viacerých takýchto práv [v zmysle § 18 O. s. p. (teraz obdobne čl. 6 C. s. p.) majú účastníci / strany v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - napríklad právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O. s. p. / §§ 123 a 124 C. s. p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O. s. p. / § 97 C. s. p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O. s. p. / čl. 9 C. s. p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O. s. p. / § 178 C. s. p.) a na doručenie rozsudku do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O. s. p. / § 223 C. s. p.)].

11. Na zasadnutí občianskoprávneho kolégia NS SR 3. decembra 2015 bolo prijaté stanovisko, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

12. V prejednávanej veci ide o evidentný prípad potreby použitia druhej časti právnej vety vyššie odcitovaného stanoviska. Jeho prijatie bolo výsledkom snahy o zjednotenie skoršej nejednotnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, dielom považujúcej nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia len za tzv. inú vadu (na ktorú možno prihliadnuť len, ak je dovolanie prípustné) a dielom za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie a takto aj za jeden z postupov súdu, ktorými sa účastníkom konania odníma reálna možnosť konať pred súdom (pri ktorom nazeraní na problém sama existencia vady zakladá tiež dôvod prípustnosti dovolania).

13. Tzv. pilotným rozhodnutím, v rámci ktorého najvyšší súd pristúpil k riešeniu otázky náležitosti odôvodnenia súdneho rozhodnutia druhým z vyššie naznačených spôsobov, bol rozsudok NS SR z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005. Práve ním bolo nielen ustálené, že vady konania vymedzené v § 237 písm. f/ a g/ (neskôr tiež ods. 1) O. s. p., sú vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, zaručovaného v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj v čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.), ale poukázané tiež na viacero rozhodnutí reprezentujúcich európsku i slovenskú judikatúru, s ktorou je takýto názor v zhode - tu por. najmä odvolanie sa na rozhodnutie ESĽP vo veci Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A (zmieňované i dovolaním v prejednávanej veci), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) aj ÚS (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03), podľa ktorých treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

14. Spomínaným rozsudkom dovolací súd najmä so zreteľom k obsahu vnútroštátnej úpravy civilného procesného práva Slovenskej republiky, vymedzujúcej náležitosti odôvodnení rozsudkov (§ 157 ods. 2 O. s. p.), vzťahujúcej sa i na uznesenia (§ 167 ods. 2 O. s. p.) a platnej v čase vydania ním v minulosti preskúmaného rozsudku (Krajského súdu v Bratislave) aj v čase vydania uznesenia preskúmaného

tentoraz (Krajského súdu v Prešove), priniesol tiež príklady nedostatkov v odôvodneniach rozsudkov, navodzujúcich stav, pri ktorom povinnosti súdov riadne odôvodniť ich rozhodnutia bude učinené zadosť len formálne (nie reálne). I tu sa žiada pripomenúť jeho konštatovanie (na ktorom ani s odstupom času nevznikol dôvod nič meniť), podľa ktorého korektným a i ústavne konformným výkladom ust. § 157 ods. 2 O. s. p. treba dospieť k záveru, že s tam uvedenými požiadavkami je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii nevyplyvajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvedené.

15. V nadväznosti na už uvedené potom nemôže byť žiadnej pochybnosti o tom, že postup odvolacieho súdu, spočívajúci v uspokojení s a ním pri odôvodnení rozhodnutia o trovách odvolacieho konania s púhym paušálnym odkazom na dve z ustanovení O. s. p. (bez ich citácie, výkladu i aplikácie na konkrétnu posudzovanú vec, odhliadajúc na tomto mieste od A. neopravenej chyby v písaní, týkajúcej sa jedného z takýchto ustanovení a B. neoddiskutovateľného rozporu náhradových výrokov z uznesení oboch nižších súdov s konštrukciou úpravy z ust. § 142 ods. 1 O. s. p., pripúšťajúcou nepriznanie náhrady len u toho, komu by inak - v závislosti na výsledku konania - na náhradu vzniklo právo) je niečím, čo nemalo najmenšiu nádej obstáť už v svetle záverov z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2005. Navzdory neskoršiemu prikloneniu sa najvyššieho súdu - stanoviskom pod 12 zhora - k inému (pôvodne menšinovému) názoru je však takýto postup zjavne nesúladným i s obsahom druhej vety stanoviska, vymedzujúcej prípady takých nedostatkov v odôvodnení súdnych rozhodnutí, ktoré sú už popretím práva na spravodlivé súdne konanie a to konkrétne tej jeho zložky, ktorou je právo na objektívne uspokojivé vysvetlenie dôvodov, vedúcich súd k výberu spomedzi viacerých s a mu ponúkajúcich alternatív riešenia určitej otázky.

16. Dovolaciemu súdu preto neostávalo iné, než dovolaním napádané uznesenie odvolacieho súdu v časti dotknutej dovolaním žalobkyne podľa § 449 ods. 1 C. s. p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.